

ЗМІСТ

1	Висновок про педагогічну та методичну діяльність	3
2	Опис педагогічного досвіду	6
3	Презентація педагогічного досвіду	13
4	Методична робота	21
5	Публікації	23
6	Розробки уроків з теми «Південна Америка» 7 клас (7уроків)	36
7	Позакласний захід з географії. Гра «Останній герой»	54
8	Позакласна робота з географії	64
9	Бібліографія	78

Висновок

про педагогічну та методичну діяльність
учителя географії Уманської загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів № 11 імені М.П. Бажана
Уманської міської ради Черкаської області
Терещенко Тетяни Борисівни

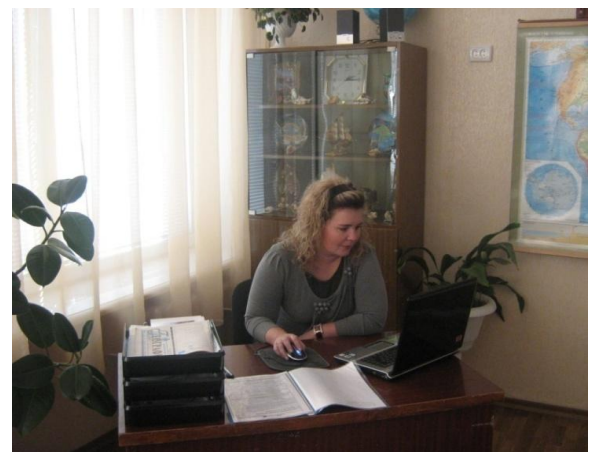
Терещенко Тетяна Борисівна працює в Уманській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів № 11 ім.М.П.Бажана Уманської міської ради Черкаської області з 1995 року. Має відповідну фахову освіту. Досконало володіє методикою викладання географії та економіки. Її уроки мають чітку навчальну, розвиваючу та виховну спрямованість. До уроків готується старанно, відповідально, розробляє дидактичні та наочні матеріали. Навчальні заняття чітко сплановані і методично відпрацьовані. Матеріали досвіду її роботи, аналіз відвіданих уроків свідчать про те, що головним напрямом діяльності вчителя є організація процесу навчання в такий спосіб, щоб оволодіння знаннями проходило в умовах розвитку творчих здібностей учнів та всебічного розвитку особистості. Тому на уроках географії використовуються різноманітні форми навчальної діяльності. Учитель постійно працює над інноваційними технологіями. На даний час працює над проблемою «Розвиток творчих здібностей учнів засобами ІКТ на уроках географії».

У 2004 році Тетяна Борисівна пройшла навчання за програмою «InTe1@. Навчання для майбутнього» і отримала сертифікат про успішне завершення курсу за даною програмою з використання інформаційно-комунікаційних технологій при викладанні навчальних предметів відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти.

Методична проблема вчителя висвітлювалась на таких відкритих уроках: 2005-2006 навчальний рік - міський семінар-практикум вчителів географії, урок у 10 класі з теми «Японія»; 2006-2007 навчальний рік - міський семінар-практикум вчителів економіки, інтегрований урок з географії та економіки в 10 класі «Підприємство та підприємництво»; 2007-2008 навчальний рік - міський семінар-практикум вчителів географії, урок географії в 9 класі «Металургійна промисловість. Практична робота». У 2008-2009 навчальному році були проведені презентації для міської творчої групи вчителів географії з таких тем як, «Розвиток творчих здібностей учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках географії», «Використання педагогічних програмних засобів на уроках географії», які були представлені також у роботах на виставці педагогічних технологій «Освіта Уманщини - 2009».

Результативність навчальних досягнень учнів Тетяни Борисівни складає: високий рівень - 20%, достатній - 50%, середній - 28%, початковий - 2%.

Її учні були переможцями ІІ етапу олімпіад з географії: 2006 - 2007 навчальний рік - Бейтан Яна (Шм.), Горобець Аліна (ІІІ м.); 2007 - 2008 навчальний рік - Бейтан Яна (ІІ м.), Мельник Вадим (ІІ м.); 2008 - 2009 навчальний рік - Бейтан Яна (ІІ м.). У 2009-2010н.р. Бейтан Яна стала призером ІІІ етапу Всеукраїнської

олімпіади з географії.

Учитель проводить велику методичну роботу. Із 2005 року - керівник творчої групи вчителів географії міста. Творчою групою було випущено ряд методичних посібників, які допомагають вчителям творчо зростати, вдосконалювати свій професійний рівень. 2005 - 2007 навчальний роки творча група працювала над проблемою «Блочний метод викладання географії з використанням структурно-логічних схем». Було випущено два методичні посібники з даної проблеми.

У 2007 році брали участь в апробації Центру незалежного оцінювання. Був випущений посібник «Зовнішнє тестування з географії. 10 клас», який нагороджений грамотою Міністерства освіти і науки України.

З 2008 - 2009 навчального року творча група працює над проблемою «Застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках географії». У 2009 році був випущений методичний посібник «Подорожуємо країнами Європейського Союзу», який відмічений дипломом на обласній виставці педагогічних технологій «Освіта Черкащини - 2009». До посібника ввійшла авторська розробка уроку та мультимедійна презентація з теми

«Франція».

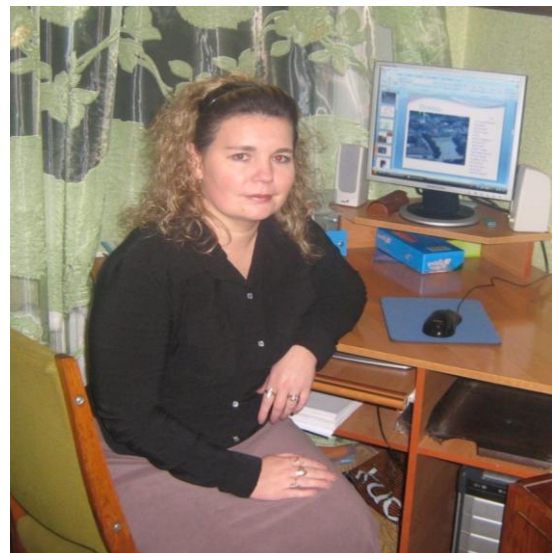
З 2007 року Тетяна Борисівна - член обласної творчої групи вчителів географії. Інститутом післядипломної освіти педагогічних працівників був випущений посібник «Освітні технології та їх використання на уроках географії», до якого ввійшли розроблена вчителем стаття «Технології групової діяльності учнів на уроках географії» та розробка уроку з використанням групових методів роботи на уроках географії.

У 2008 році обласна творча група вчителів географії працювала над створенням хрестоматії та посібника для вчителя за програмою спецкурсу «Глобальна географія» для 11 класу, до якого ввійшли розроблені вчителем матеріали з теми «Техногенез: глобальні масштаби і регіональні прояви».

Досить велика робота проведена по облаштуванню навчального приміщення. При обладнанні кабінету головним завданням було створення умов, за яких до сприйняття нового матеріалу залучається якомога більше аналізаторів, що дає змогу звертатись не лише до розуму учнів, а й до їхніх емоцій. Кабінет географії створює відповідну психологічну атмосферу, певний робочий настрій на вивчення географії. У кабінеті зібрано багато сучасних методичних посібників, дидактичного матеріалу, наочних посібників, комп'ютер, а також створена власна відеотека до уроків, наявні педагогічні програмні засоби, різноманітні комп'ютерні географічні ігри, які використовуються на уроках.

З 2005 року Тетяна Борисівна є керівником шкільного гуртка юного туриста. Протягом 5 років гуртківців брали участь у різноманітних конкурсах та змаганнях, на яких виборювали почесні призові місця.

З 2004 року - член шкільного профспілкового комітету, очолює комісію з культурно-масової

роботи. Організовує дозвілля членів профспілки, проводять вечори відпочинку, екскурсії, спортивні ігри та змагання.

Терещенко Т.Б., виконуючи обов'язки класного керівника, постійно турбується про успіхи свого класу, працює над згуртуванням колективу, проводить змістовні виховні заходи.

Учитель постійно працює над підвищенням свого фахового рівня, досконало володіє комп'ютерною технікою, використовуючи цифрову базу самостійно, створює відеоматеріали до уроків, презентації та навчає цьому учнів.

Користується авторитетом серед учнів, батьків та колег. Скромна, ввічлива, завжди уважна та чуйна до оточуючих.

Опис досвіду

Розвиток творчих здібностей учнів засобами ІКТ на уроках географії

Актуальність теми дослідження. Сучасну систему освіти можна порівняти з шорстким природним каменем з безліччю гострих граней, западин і опуклостей, який відточується річкою часу для того, щоб оптимально виконати соціальне замовлення щодо формування функціонально грамотного випускника. Сьогодні основна функція педагога не стільки бути джерелом знань, скільки організувати процес пізнання, створити таку атмосферу в класі, в якій неможливо не вивчитися, і в цьому нам допомагають педагогічні технології, які ми застосовуємо на кожному уроці – головні складові частини навчального процесу.

Багаторічний досвід роботи в школі дозволяє під час підготовки до уроків географії пропускати через себе всі інновації, і лише потім відточуючи, застосовувати ці інновації, створюючи власну систему організації навчального процесу, тим самим впливати на формування творчої особистості, розвиток природних здібностей учнів.

У Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті визначено, що пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які забезпечують вдосконалення навчально-виховного процесу, активізують пізнавальну та творчу активність учнів.[1] Сучасне життя вимагає від учителів оволодіння комп'ютерною технікою, тому що багатьом учням, які вже достатньою мірою володіють комп'ютером, більш близькими і зрозумілими є комп'ютерні та мультимедійні версії тем шкільних курсів з географії, комп'ютерні презентації, електронні версії перевірки знань, вмінь та компетенцій. Це спонукає до розробки моделі розвитку творчих здібностей учнів засобами ІКТ.

Теоретичним підґрунтям дослідження слугували педагогічні ідеї та положення щодо трактування феномена творчості, які відображені у багатьох науках – філософії, психології, педагогіці, соціології

Поняття «творчість» розглядаються як «діяльність», «активність», «процес», Різні його сторони відбиваються у поняттях: творчий потенціал, творчий початок, творча активність, творчі здібності, творче мислення, творча діяльність, творча праця, творча особистість.

В останні роки дослідження творчості відбувається у напрямку його діяльнісного

наповнення. Розглянемо різні аспекти формування творчої активності учнів. Якщо **філософія** обґрунтовує методологічну основу творчості (як діяльності що породжує щось нове, чого ніколи не було), **психологія** розглядає творчість як вищий рівень логічного мислення, яка є поштовхом до діяльності, **соціологія** досліджує вплив середовища на розвиток творчої особистості (Л.С.Вигодський, С.Л.Рубінштейн, А.Н.Леонтьєва, А.М.Матюшкіна), то **педагогіка** вивчає методи та умови формування творчості учнів. Даній тематиці присвятили свої роботи зарубіжні та вітчизняні науковці: В.І.Бондар, Б.І.Которяєв, І.Я.Лернер, М.І.Махмутов, О.М.Алексюк, А.В.Киричук, А.А.Матюшкін, П.І.Підкасий, О.Я.Савченко.

Більшість авторів погоджується з тим, що *творча особистість* – це індивід, який володіє високим рівнем знань, має потяг до нового, оригінального. Для такої особистості творча діяльність є життєвою потребою. Слід зазначити, що у психолого-педагогічній літературі поряд із терміном «творча особистість» трапляється термін «креативна особистість» - та, що має внутрішні передумови що забезпечують її творчу активність.

Нинішня наука і освіта безумовно пов'язана з інформатизацією всіх сфер діяльності людини. Тому стає зрозумілою та зацікавленість, що виявляють до комп'ютера педагоги, які займаються пошуками шляхів адаптації школи до сучасного світу. Більшість вчителів переконана, що комп'ютер дає нові можливості і для творчого розвитку учнів і вчителів, дозволяє звільнитися від нудного традиційного навчання, розробляти нові творчі ідеї, дає можливості вирішувати цікавіші і складніші проблеми, створювати власні навчальні продукти, використовуючи свої вміння, навички і креативні рішення.

Концепцію інформатизації освіти та дослідження з питань інформаційних технологій навчання досліджував А.П.Єршов, дидактичні проблеми і перспективи використання інформаційних технологій у навчанні досліджувала І.В.Роберт, психологічні основи комп'ютерного навчання визначив Ю.І.Машбіц. Незважаючи на величезний педагогічний і дидактичний потенціал інформаційні технології займають незначне місце у сучасній школі. Це обумовлено низкою причин:

- слабкою матеріальною базою шкіл;
- невідповідністю вчителів;
- невмінням вчителя застосувати комп'ютер у межах класно-урочної системи;
- невміння організувати роботу з комп'ютером, як інструментом розвитку пізнавальних, творчих та дослідницьких здібностей учнів.

Об'єкт дослідження: навчально-виховний процес з географії.

Предмет дослідження: зміст, принципи, методи та форми розвитку творчих здібностей учнів у навчанні географії засобами ІКТ.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити та апробувати методику розвитку творчих здібностей учнів засобами ІКТ.

В основу дослідження покладено такі **припущення:**

- використання ІКТ при вивченні географії сприяє розвитку пізнавальних та творчих здібностей учнів;

- розроблена методика використання ІКТ під час вивчення географії сприятиме не лише розвитку творчих здібностей учнів, а й підвищенню рівня навчальних досягнень учнів.

Відповідно до мети, об'єкта, предмета і гіпотези дослідження було визначено основні **завдання дослідження**, а саме:

- вивчити сучасний стан проблеми розвитку творчих здібностей учнів засобами ІКТ;
- обґрунтувати методику використання комп'ютерних технологій у процесі розвитку творчості учнів;
- створити та методично обґрунтувати модель розвитку творчих здібностей учнів;
- експериментально перевірити дієвість моделі розвитку творчих здібностей учнів засобами ІКТ.

У роботі використані **методи дослідження**: проблемно-цільовий, системно-структурний, порівняльно-зіставний, які дали змогу опрацювати наукову літературу, визначити проблему, актуальність, зміст та етапи дослідження; загальнонаукові методи: узагальнення, абстрагування, моделювання за допомогою яких розроблятиметься теоретична модель розвитку творчих здібностей учнів; діагностичні методи: бесіда, анкетування за допомогою яких вивчалася якість рівня навчальних досягнень учнів; комплексні загальні методи: експериментальний, статистичний (математична обробка кількісних даних); графічні (унаочнення результатів дослідження).

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що набуває подальшого вдосконалення технологія застосування ІКТ на уроках географії; уточнено її зміст, форми і методи; теоретично обґрунтовано і розроблено нову модель формування творчих здібностей учнів, доповнена технологія визначення рівня навчальних досягнень учнів з географії; подальшого розвитку набули питання ролі вчителя у формуванні творчої особистості.

Практичне значення дослідження визначається доцільністю та можливістю використання сформульованих автором пропозицій та методичних рекомендацій вчителям, щодо розвитку творчих здібностей учнів на уроках географії визначено організаційно-педагогічні умови вдосконалення процесу навчання.

Основний зміст дослідження. Комп'ютерні інновації, що так стрімко увірвались у наше життя, є потужним інструментом отримання найрізноманітнішої інформації. В освітній галузі вони стали ефективним засобом реалізації принципів наочності, доступності систематичності, послідовності та науковості, підвищили інтерес до навчання, розвитку творчих здібностей учнів.
[4]

Учитель географії, як сучасна людина і сучасний педагог, рано чи пізно починає використовувати ПК. Спочатку для елементарних потреб: набрати текст конспекту уроку, підготувати дидактичні матеріали, плани, систематизувати наочні наочні посібники, створити картотеку. Поступово освоює можливості ПК: знайомиться з різноманітними програмами, отримує доступ до мережі Інтернету.

Вихід учителя в Інтернет для професійного спілкування через електронну пошту, чат, форум чи відеоконференцію – новий етап формування його інформаційної компетентності.

Тільки «озброєний» інноваціями вчитель може застосовувати їх для досягнення дидактичних цілей, а саме, розвитку творчих здібностей учнів.

У межах викладання географії, разом із традиційними технологіями навчання, закладено величезні можливості для застосування комп'ютерних технологій, насамперед, загальнодоступних засобів MS Office: текстовий редактор MS Word, програми MS Power Point, MS Explorer, MS Photoshop, Intel "Навчання для майбутнього". Вважаю, що вчителю географії потрібно використовувати програму MS Map Point для впровадження геоінформаційних систем в навчання географії під час створення динамічних картографічних об'єктів.

Використовуючи у своїй роботі комп'ютерні технології, слідкую за вдосконаленням показників творчої активності учнів: наявності у творчій діяльності ціннісних життєвих орієнтирів та соціальної спрямованості особистості на засвоєння знань, умінь, навичок; потребі в знаннях; інтересу до процесу навчання, самостійності, відповідальності, творчого підходу до розв'язання завдань, прагнення знайти власний підхід до нового завдання, прояв ініціативи в процесі навчання; володінні засобами творчої діяльності, уміння самостійно мислити, виділяти головне, аналізувати; праненні до поглиблення та розширення знань і способів їх засвоєння, використання додаткових джерел інформації, самоосвіти; уміння застосовувати на практиці засвоєні знання; бажання ділитися з іншими своїми знаннями і досвідом, допомагати їм в організації творчої діяльності; активній участі у позаурочній творчій діяльності.

Аналіз результатів: використання ІКТ на уроках географії сприяло зростанню достатнього та високого рівнів навчальних досягнень учнів на 18%. Анкетування учнів 7-10 класу показало, що більшість учнів із задоволенням виконують творчі завдання із застосуванням ІКТ, набувають практичних навичок інтеграції роботи з комп'ютером та географічною інформацією, самостійно перетворюють інформацію в аналітичну базу, синтезувати окремі категорії, створювати власний навчальний продукт.

Рекомендації вчителям щодо використання ІКТ для розвитку творчих здібностей учнів на уроках географії

Використовуючи ІКТ:

- створювати на уроках умови для випереджального розвитку здібних учнів, викликати інтерес учнів до географії, активізувати навчально-виховний процес, сприяти розвитку творчого мислення учнів;
- розвивати творче мислення учнів та уявлення про цілісність природи, вивчення якої штучно розшароване самими людьми;
- сприяти розвитку творчій активності учнів, викликати інтерес учнів, які переймаються інформатикою, музикою, літературою, географією, біологією. Цьому сприятимуть створені власноруч презентації, навчальні

відеоролики, фільми про літню географічну практику, краєзнавчі подорожі по своїй місцевості, туристичні походи, географічні вечори;

- активізувати пізнавальну самостійність, не подаючи ніяких знань у готовому вигляді;
- використовувати творчі, проблемні завдання;
- керувати самоосвітою творчих учнів: навчити трансформувати особистий досвід і вивчений матеріал, творчо обґрунтовувати результати своєї роботи;
- надавати простір для вільного індивідуального розвитку і самореалізації;
- створювати умови для максимального напруження інтелектуальних сил;
- використовувати різноманітні форми творчого співробітництва учнів;
- формувати навички самоорганізації, саморозвитку, самореалізації, самовизначення особистості у творчій діяльності;
- розвивати здібності для самоконтролю та самоаналізу.

Модель розвитку творчих здібностей учнів засобами ІКТ

Складові творчої діяльності особистості	Методи організації діяльності
Допитливість, творча зацікавленість характеризують стійку потребу особистості в знаннях, в оволодінні новими способами діяльності, виявляються прагнення пізнати нове	Використання комп'ютерних підручників, електронних книг, енциклопедій, фільмів, використання певних мультимедійних зображень (графіків, аудіо, відео, анімації), ППЗ.
Почуття захопленості, емоційний підйом, радість відкриття, винаходи характеризують емоційні надбання особистості у творчій діяльності. Критеріями оцінки є ступінь і частота прояву названих якостей	Використання ігрових програм, електронних тренажерів, контролюючих програм, моделювання географічних процесів, явищ. Проведення диспутів, дебатів (у режимі чату), відео конференцій.
Прагнення до творчих досягнень виявляється в бажанні і прагненні особистості найкраще виконати творче завдання, у кожній новій ситуації це прагнення не зупинятися на досягнутому	Виконання пошукових самостійних завдань творчого характеру, використання інформаційно-пошукових і довідникових мультимедіа-систем, використання мережі Інтернет, створення власного сайту, використання інтелектуальних навчальних систем, творчих та практичних завдань.
Прагнення до лідерства виявляється у творчій діяльності, в ініціативі і прагненні особистості виконувати роль організатора у процесі колективних видів діяльності.	Створення колективних проєктів, розробка презентацій, підготовка виступів.
Прагнення до одержання високої оцінки своєї роботи, визнання успіху у творчій діяльності характеризуються ступенем значущості для особистості оцінки результату.	Організація та виконання дослідницьких проєктів, участь в інтернет-олімпіадах, МАН, створення віртуальних лабораторій.
Почуття обов'язку, відповідальності під час виконання творчих завдань характеризується тим, наскільки учень здатний ефективно розв'язати протиріччя між особистими й суспільними інтересами і який при цьому ступінь домінування суспільних інтересів над особистими. Критеріями оцінки є ступінь обов'язковості, відповідальності учня перед колективом.	Участь у створенні веб-сайтів, формуванні мережеспівтовариств, Всеукраїнських і міжнародних Інтернет-проєктатів.
Прагнення до самоосвіти, саморозвитку творчих здібностей характеризуються сукупністю внутрішніх спонукань, установок особистості, спрямованих на зміну, розвиток її творчих здібностей на основі цілеспрямованої, самокерованої діяльності. Критеріями оцінки цієї якості є наявність і характер деталізації плану самоосвіти і самовиховання творчих здібностей учня та рівень прояву здійснення бажання.	Участь в інтернет-школах, інтернет-конференціях, використання електронних підручників, енциклопедій, самостійне вивчення окремих елективних курсів, які пропонують для розширення світогляду учням вузи та інститути післядипломної освіти (геоекологія, глобальна географія, географія релігій, медична географія, рекреаційна географія, географія релігій, етногеографія)

Терещенко Тетяна Борисівна

вчитель географії
Уманської
загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів
№ 11 ім.М.П.Бажана
Уманської міської ради
Черкаської області

©Терещенко Т.Б.

Суть роботи як вчителя географії

Проникаючи в зоряні далі,
В таємниці земної кори,
Географія всіх закликає:
Ти міркуй, фантазуй і твори!

Вчитель географії,
Спеціаліст І категорії
Стаж роботи – 14 років

©Терещенко Т.Б.

Усіма можливими способами слід запалювати в дітях гаряче прагнення до знань та вмінь.
(Я. А. Коменський)

Мій девіз

Навчання повинно
бути цікавим.

Девіз учнів

“Не кажи “не можу”, а
кажи “навчуся”

Педагогічне кредо

Учень – це не лише
посудина,
яку потрібно наповнити,
Учень – це факел,
який належить запалити.

Девіз моїх уроків

Слухати – уважно.
Думати – швидко.
Відповідати – чітко.

©Терещенко Т.Б.

Система роботи, за якою я працюю,
відповідає словам:

“Тільки той спосіб викладання
правильний, яким задоволені учні”.

©Терещенко Т.Б.

Проблема, над якою я працюю:

“Розвиток творчих здібностей учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках географії”

Застосування ІКТ на уроках викликає інтерес учнів, активізує навчально-виховний процес, сприяє розвитку творчого мислення учнів.

©Терещенко Т.Б.

Засобами ІКТ реалізується поставлена мета – розвиток творчих вмінь та навичок учнів

- аналізувати проблемні ситуації
- самостійно робити узагальнюючі висновки
- самостійно конструювати об'єкти із знайомих елементів
- знаходити нестандартні рішення проблем

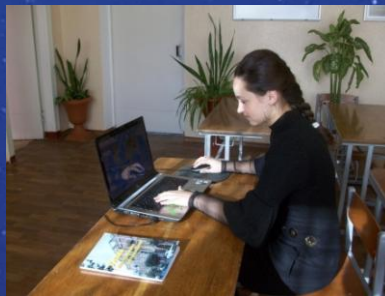
- формулювати завдання та мету
- швидко відшукувати інформацію
- здійснювати перспективне планування
- приймати рішення
- прогнозувати та передбачати

©Терещенко Т.Б.

Переваги використання комп'ютерних технологій:

- Можливість виявлення творчих здібностей
- Індивідуалізація навчання
- Інтенсифікація самостійної роботи учнів

- Підвищення мотивації та пізнавальної активності
- Збільшення обсягу виконуваних завдань порівняно зі звичайним уроком
- Можливість вибору рівня складності завдання

©Терещенко Т.Б.

Види роботи з ІКТ

- Використання мережі Інтернет, застосування власного сайту
- Підготовка до олімпіади
- Науково- дослідницькі роботи
- Розробка презентацій, проектів
- Робота з електронними книгами й атласами

- Розробка анімації
- Виконання практичних робіт
- Розробка тестових завдань
- Створення електронної газети
- Демонстрація схем, слайдів, географічних об'єктів, карт, фотографій, графіків, діаграм

©Терещенко Т.Б.

Урок – це сонце, навкруги якого, як планети, обертаються всі інші форми навчальних занять

Жодного уроку без елемента гри. У грі розкривається перед дітьми світ. У грі розкриваються творчі здібності. Без гри нема і не може бути повноцінної дитини.

©Терещенко Т.Б.

Для розвитку творчої особистості використовуються творчі завдання, які повинні

Дати можливість закріпити і поліпшити набуті навички

Бути різноманітними і представляти різні типи алгоритмічних процесів

Базуватися на наявних знаннях

Максимально реалізувати творчий потенціал кожного учня

Передбачати опрацювання числової, текстової й графічної інформації

Забезпечити реалізацію міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків

©Терещенко Т.Б.

10 заповідей успішного розвитку творчих здібностей учнів

- 1. Навантажуй провідну здатність конкретної дитини.
- 2. Подаруй учням радість і насолоду від процесу пізнання.
- 3. Формуй особистий “сценарій переможця”.
- 4. Навчи діяти в ситуації підвищеної складності.
- 5. Заохочуй оригінальні і нестандартні відповіді.
- 6. “Зарази” учня інтересом до творчої діяльності та потребою в ній.
- 7. Учи тільки через діяльність.
- 8. Сміливо експериментуй.
- 9. Формуй позитивну “Я-концепцію” (успішний учитель – успішний учень).
- 10. Шукай, знаходь, твори.

©Терещенко Т.Б.

Кожній дитині – світло
знань
Кожній дитині – світло
любви.
Вір в свої сили ти без
вагань,
Як за поруку щасливої
долі

Учитися важко, а вчити –
ще важче,
Але не мусиш зупинятись
ти.
як учням віддаєш
найкраще –
То й сам сягнеш нової
висоти.

©Терещенко Т.Б.

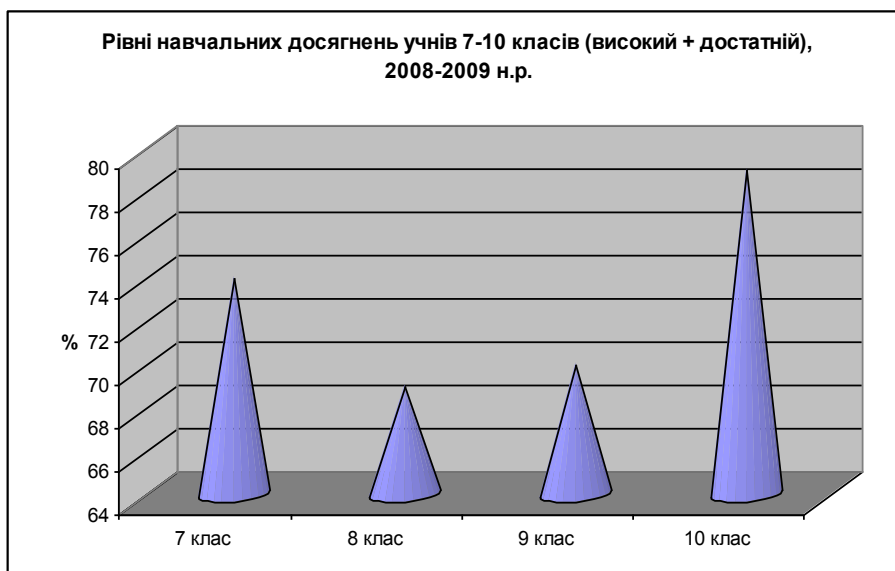

Методична робота

Рік	Вид діяльності	Тема
2008-2009	Участь у районному семінарі вчителів географії	Дала відкритий урок у 7 класі «Природні зони Африки»
2009-2010	Взяла участь у інтернет- семінарі лабораторії природничо-математичної освіти Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників « <i>Особливості диференціації в умовах профільного навчання</i> »	Направила статтю « <i>Диференціація на уроках географії у середній школі</i> »

Динаміка рівнів навчальних досягнень учнів 7-10 класів за останні роки, (%)

A golden scroll and quill pen graphic. The scroll is unrolled, showing a blank page with a decorative flourish at the bottom. A quill pen is positioned diagonally across the scroll. The text is overlaid on the scroll.

Застосування інформаційно – комунікативних технологій
на уроках географії

Презентація на тему :

«Застосування інформаційно – комунікативних технологій на уроках географії»

Керівник творчої групи,
вчитель географії , спеціаліст
першої категорії ЗОШ № 11
Терещенко Тетяна Борисівна

Застосування інформаційних комп'ютерних технологій у процесі навчання географії не лише полегшує засвоєння навчального матеріалу, але й надає нові можливості для розвитку здібностей учнів.

Підвищує рівень мотивації до предмета, зростає рейтинг вивчення географії серед інших предметів, скорочується час підготовки учнів до уроку. Використання джерел знань за допомогою ІКТ дозволяє забезпечити школярів навчальною, науковою, електронною інформацією, на основі роботи з якою учні отримують географічні знання, практичний досвід і основи інформаційної культури.

Таке навчання виховує індивідуальні особливості особистості, значно активізує пізнавальну діяльність учнів, сприяє розвитку творчих здібностей, забезпечує здійснення контролю, об'єктивної діагностики й оцінювання результатів. Застосування комп'ютерних технологій комплексно розв'язує проблему постійного відновлення змісту шкільних курсів географії та використання різноманітних форм і методів. При цьому змінюється роль і функції вчителя в навчально-виховному процесі, з'являється час для реалізації творчих задумів і проектів.

Інтегрування звичайного уроку географії з комп'ютером дозволяє вчителю різноманітнити урок, надаючи йому більше цікавості та інтенсивності. При цьому комп'ютер не замінює вчителя, а лише доповнює його. Кожен урок викликає в дітей емоційний підйом, навіть слабкі учні охоче працюють із комп'ютером.

Застосування комп'ютерних технологій дозволяє:

- Краще оцінити здібності та знання дитини;
- Зрозуміти учня
- Шукати нові, нетрадиційні форми й методи навчання;
- Розвивати творчі здібності учня;
- Розвивати самостійне мислення;
- Посилити компетентність учня;
- Істотно змінити способи управління навчальною діяльністю.

Переваги використання комп'ютерних технологій:

- Індивідуалізація навчання;
- Інтенсифікація самостійної роботи учнів
- Підвищення мотивації та пізнавальної активності;
- Збільшення обсягу виконуваних завдань порівняно зі звичайним уроком;
- Можливість вибору рівня складності завдання;
- Можливість виявити творчі здібності

Завдання й основні форми роботи з ІКТ:

- Надання учням основних базових понять у системі «Інформація – алгоритм – ПК»
- Формування навичок роботи з ІКТ
- Навчання грамотної роботи з носіями інформації
- Забезпечення зворотного зв'язку в процесі навчання
- Забезпечення індивідуалізації навчального процесу
- Підвищення якості навчального процесу
- Пошук інформації з найрізноманітніших джерел
- Моделювання процесів і явищ, що вивчаються
- Організація колективної та групової роботи.

Існують три основні форми роботи з ІКТ на уроках географії:

- безпосереднє застосування в навчальному процесі.
- для організації самостійної роботи.
- Для забезпечення пізнавального дозвілля.

Види роботи з ІКТ:

- Використання мережі Інтернет, застосування власного сайту
- підготовка до олімпіади
- наукові дослідницькі роботи
- розробка презентацій, проектів
- робота з електронними книгами й атласами
- розробка анімації
- виконання практичних робіт
- розробка текстових завдань
- створення електронної газети
- демонстрація схем, слайдів, географічних об'єктів, карт, фотографій, графіків, діаграм.

Під час вивчення географії вчитель може використовувати комп'ютер з метою:

- розкриття особливостей та закономірностей розвитку природних явищ;
- демонстрування виду обраної території, її характеристики та визначення її особливостей;
- використання схем, таблиць, графіків, карт;
- проведення географічних ігор;
- контролю знань, умінь і навичок учнів.

Можливості використання комп'ютера на уроці географії

На уроках – практикумах учні можуть удосконалювати свої вміння зіставляти карти, заповнювати таблиці, працювати зі статистичним матеріалом, таблицями, робити висновки.

На уроці – закріпленні доцільним є використання програм – контролерів, що дозволяють здійснювати контроль за освоєнням вивченого матеріалу. Перевага цих програм полягає в тому, що учень, припустившись помилки, може знову повернутись до завдання. У цьому випадку школяр працює в темпі, що відповідає його природним можливостям. Він не боїться відстати від інших однокласників або відповісти гірше за них, тому що в цьому випадку елемент змагання відсутній. Такі уроки – закріплення в основному є підсумковими з вивчених тем.

- Програми конструкторів уроків. Подається цей матеріал у вигляді окремих об'єднаних блоків. В кінці блоку ставлять обов'язково запитання до учнів за матеріалом, який вони засвоїли і роблять відповідні висновки.
- програми – тренажери. Вони сприяють повторення вивченого матеріалу, окремих термінів, понять. Категорій.
- Контрольні програми. Це, як правило, тестовий матеріал. Він допомагає вчителю контролювати знання учнів, правильно їх оцінювати.
- Моделюючі програми, які моделюють певні проблеми і пропонують варіанти їх розв'язання.
- програми дидактичних географічних ігор (кросворди, чайнворди, цікаві запитання і т. ін.). Вони використовуються для активізації індивідуальної і колективної діяльності учнів з метою пізнати невідоме, нове і цікаве.

Використовуючи інформаційно – телекомунікаційні технології в професійній діяльності, учитель географії отримує:

- доступ до значного обсягу навчальної інформації;
- образну, наочну форму подання навчального матеріалу;
- підтримку активних методів навчання;
- можливість залучення до процесу активного навчання;
- можливість зробити навчання більш ефективним, залучати всі види чуттєвого сприйняття учня;
- інформацією про процесу навчання конкретної освітньої галузі.

У межах традиційних навчальних предметів одним із найбільш доступних способів здійснення інтеграції є проведення інтегрованих уроків (інформатика + географія), адже інтеграція – це відновлення, поповнення, об'єднання частин у ціле, причому не механічне з'єднання, а взаємопроникнення, взаємодія, взаємобачення.

На третьому етапі ініціативу бере на себе вчитель географії. Учні об'єднуються в групи (для зручності роботи з комп'ютером) і виконують різні завдання, наприклад: одна група отримує завдання заповнити кросворд, друга – виконати тестові завдання, а третя – нанести на карту основні центри промисловості тощо.

На четвертому етапі учні індивідуально працюють за комп'ютером над отриманим завданням.

На шостому етапі визначається ступінь досягнення мети й завдань, поставлених на уроці, підбиваються підсумки, виставляються оцінки.

Хід такого уроку можна розділити на кілька етапів. Як приклад можна розглянути підсумкові уроки з теми.

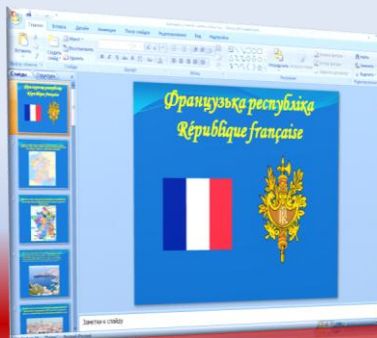
На першому етапі проводиться невелика розминка. Учні називають терміни, що застосовуються в процесі вивчення цієї теми.

На другому етапі вчитель інформатики повторює з учнями основні правила роботи з програмним продуктом, яким вони користуватимуться на уроці.

Робота з програмою «Power Point»

Дуже цікавою, пізнавальною і творчою роботою використанням ІКТ є розробка презентацій з різних тем уроків. Вони зручні тим, що в процесі розробки в певній послідовності добирається саме той матеріал – і наочний (у вигляді слайдів, відео сюжетів, анімацій тощо), і текстовий (інформаційне джерело), що необхідний для конкретного уроку. Для їх підготовки необхідно використати програму «Power Point», за допомогою якої створюються слайди для демонстрації діаграм, малюнків, схем, фотографій, тексту, відео - й аудіо записів.

Комп'ютерну презентацію можна використовувати протягом усього уроку, а також на окремих етапах навчальної діяльності. Раціонально виводити на екран плани характеристик, описів, плани робіт, таблиці, довідкові матеріали.

Наприклад, учителю дуже зручно використовувати презентації під час вивчення в 10 класі «Регіональної географії», де країну можна представити з усіма її особливостями. Робота над такою презентацією може бути як індивідуальною, так і під керівництвом учителя. При цьому необхідно лише визначити її зміст.

План складання презентації країни:

1. показати географічне положення країни (інформація може бути текстовою і наочною).
2. Увести інформаційну сторінку, де будуть зазначені площа території, форма правління, система державного устрою, кількість населення, національний склад, тип відтворення, густота населення тощо (можна застосувати графіки, таблиці, діаграми та ін.)
3. Галузі спеціалізації країни (інформація може бути текстовою і наочною).
4. Основні сільськогосподарські галузі (інформація може бути текстовою і наочною).
5. Використовувані види транспорту.
6. Експорт і імпорт товарів.
7. Центри культури.
8. Національні особливості (звичаї, традиції, обряди, тощо).
9. Реакційні зони .
10. Висновки, резюме, відгуки, тощо.

Презентації можна використовувати на окремих уроках у всіх класах. Вони можуть бути ілюстрованим творчим матеріалом як для вчителя, так і для учня. Під час вивчення будь-якої теми у 8 і 9 класах презентація може бути фрагментом уроку, наприклад займати 10-15 хвилин часу, що значно урізноманітнить і прикрасить зміст теми уроку. Презентація можуть не стосуватись уроку, а мати вільну тему, наприклад за бажанням учня.

Ці міні – проекти були представлені на початку уроку кожною групою учнів, що не лише дало можливість урізноманітнити урок, але й дозволило краще засвоїти матеріал і більш глибоко проникнути в зміст досліджуваного питання.

Одним з головних і масштабних джерел інформації є мережа Інтернет. Її функції пов'язані з віщальними, інтерактивними й пошуковими послугами, які активно можуть бути використані в шкільній географії. Інтернет – ресурси дозволяють включати в навчальний процес наукову, науково – популярну, довідкову, статистичну, пізнавальні й освітню інформацію. Організуючи роботу учнів у мережі Інтернет, учитель повинен виконувати роль координатора, який надає свої рекомендації.

Працюючи з Інтернет – ресурсами, учням потрібно враховувати такі моменти:

- Обґрунтування інтелектуальності обраної теми.
- Систематизація та узагальнення отриманих даних.
- Стислий виклад змісту.
- Пошук оригінальної інформації.
- Визначення вірогідності та якості інформації.

**Розробка уроків
з теми
«Південна Америка»**

Тема: *Південна Америка. Географічне положення. Історія дослідження.*

Мета: сформувати в учнів загальне уявлення про географічне положення, площу та форму материка, поглибити й систематизувати знання про етапи відкриття та освоєння Південної Америки; удосконалити практичні вміння та навички характеризувати географічне положення материка, його історію відкриття та дослідження; удосконалити практичні навички під час роботи з географічною картою; відпрацювати вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки і творчо мислити; розвивати пізнавальний інтерес до вивчення теми.

Обладнання: фізична карта Південної Америки, картини природи материка, портрети дослідників материка, атласи, контурні карти, підручники, комп'ютер, ППЗ.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Хід уроку:

- 1. Організаційний момент.**
- 2. Актуалізація опорних знань.**

Бліц опитування.

1. Перелічіть материки, які ви вивчили на попередніх заняттях. Покажіть їх на карті.
2. Який з них найбільш спекотний, найменший, найпосушливіший і взагалі дуже дивний; найхолодніший, незважаючи на південне розташування?
3. За яким планом вивчають материк?
4. Для чого необхідно знати географічне положення материка?
5. Що вам відомо про відкриття Америки?
6. Пригадайте імена мандрівників, із якими пов'язані головні відкриття Нового Світу.

Гра «Вірю – не вірю»

1. Чи вірите ви, що Христофор Колумб був першовідкривачем Америки?
2. Чи вірите ви, що береги Південної Америки омиває Північний Льодовитий океан?
3. Чи вірите ви, що велика частина Південної Америки розташована в Південній півкулі?
4. Чи вірите ви, що в теперішній час немає необхідності наукового дослідження Південної Америки?
5. Чи вірите ви, що холодна течія, що проходить уздовж берегів Південної Америки, впливає на клімат узбережжя?
6. Чи вірите ви, що Південна Америка є прабатьківщиною багатьох давніх цивілізацій?
7. Чи вірите ви, що берегова лінія Південної Америки значно порізана?
8. Чи вірите ви, що екватор перетинає Південну Америку посередині?

3. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

Із маленької та посушливої Австралії ми переносимося через океан до Південної Америки. Чи подарує нам новий материк радість відкриттів та здивувань? Христофор Колумб, якого вважають першовідкривачем Нового Світу, навіть і уявити собі не міг, якого географічного «рекордсмена» він подарував світу!

Візитна картка материка. (Вступ з ППЗ).

Ми починаємо шлях дослідження материка як завжди зі знайомства: характеристики географічного положення материка та історії його дослідження й освоєння.

4. Вивчення нового матеріалу.

Розповідь вчителя супроводжується використанням слайдів з ППЗ.

1) Географічне положення.

Завдання: І за картами атласу визначте:

- 1) Яке положення займає Південна Америка стосовно екватора?
- 2) У яких півкулях і географічних поясах розташований материк?
- 3) Які моря, океани омивають берег Південної Америки?
- 4) Течії які панують біля берегів Південної Америки. Як вони впливають на природу прибережних районів?

II.

- 1) визначте географічні координати крайніх точок Південної Америки.
- 2) Розрахуйте протяжність Південної Америки в градусах і кілометрах із півночі на південь уздовж меридіану 70* зх..д. та із заходу на схід уздовж паралелі 10* пд..ш.
- 3) Визначте подібні та відмінні риси географічного положення Південної Америки в порівнянні з географічним положенням Африки та Австралії.

Результати запишіть в таблицю:

Фізико-географічне положення материка	Материк			Висновок щодо схожості та відмінності в географічному положенні материка
	Південна Америка	Африка	Австралія	
Відносно Екватора				
Відносно початкового меридіана				
Відносно інших материків				
Відносно океанів				

2) Берегова лінія.

Завдання: на контурній карті Південної Америки підпишіть океани, моря, затоки, протоки, острови, теплі і холодні морські течії, що омивають береги цього материка.

3) Дослідження і освоєння Південної Америки. Розповідь вчителя з використанням слайдів з ППЗ.

Завдання: за текстом підручника та картами атласу складіть хронологічну таблицю про дослідження Південноамериканського континенту.

Час дослідження	Дослідники	Результати досліджень

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Експрес-тести з ППЗ.

Географічний крос.

1. Першу навколосвітню подорож здійснив ...
2. Перші наукові дослідження материка Південна Америка здійснив ...
3. Південну і Північну Америку з`єднує ...
4. Крайньою західною точкою Південної Америки є ...
5. Південна Америка розташована в півкулях ...
6. Довжина Південної Америки з півночі на південь приблизно складає ...

Запитання

1. Яке положення займає Південна Америка відносно екватора?
2. У яких півкулях і географічних поясах лежить материк?
3. Які миси є крайніми точками материка?
4. Які океани, моря, течії омивають береги Південної Америки?
5. Який материк – Африка чи Південна Америка – має більшу довжину з півночі на південь?
6. Чому Америку називають «Новим Світом»? Як виникли назви «Америка», «Вест-Індія», «індіанці»?
7. Назвіть імена мандрівників та назви експедицій, що вивчали або освоювали Південну Америку.

Проблемне питання.

Як ви вважаєте, чи необхідні в наш час науково-дослідні експедиції до Південної Америки?

6. Підсумок уроку. Заключне слово вчителя.

7. Домашнє завдання:

1. Опрацюйте відповідний параграф підручника.
2. Позначте на контурній карті об`єкти, що характеризують географічне положення Південної Америки.
3. Здійсніть уявну подорож уздовж берегів Південної Америки. Складіть опис берегової лінії, зробіть висновки про її характер. Спробуйте пояснити причини формування берегової лінії та порівняйте її з береговими лініями Австралії та Африки.

Тема: *Формування рельєфу Південної Америки. Закономірності поширення родовищ корисних копалин.*

Мета: формувати знання про геологічну будову, основні форми рельєфу, корисні копалини Південної Америки, закономірності їх поширення; вдосконалювати вміння та навички виявляти закономірності поширення основних форм рельєфу та корисних копалин; удосконалювати практичні навички учнів працювати з картами атласу.

Обладнання: фізична карта Південної Америки, тектонічна карта Південної Америки, ілюстративні (відео-) матеріали форм рельєфу материка, атласи, контурні карти, підручник, комп'ютер, ППЗ.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку:

- 1. Організаційний момент.**
- 2. Актуалізація опорних знань і умінь учнів.**

Географічна розминка (робота в парах).

Учні ставлять одне одному запитання за картою.

Бліцопитування.

1. У яких півкулях розташована Південна Америка?
2. Як впливає географічне положення материка на його природу?
3. Що відокремлює Південну Америку від Антарктиди? Від Північної Америки? Покажіть ці географічні об'єкти на карті.
4. З іменами яких мореплавців і вчених пов'язані дослідження Південної Америки?
5. Згадайте які сили беруть участь у формуванні рельєфу.
6. Назвіть характерні риси рельєфу Африки, Австралії.
7. Укажіть напрямок руху Південноамериканської літосферної плити.

Гра «Ім'я на карті».

Учитель демонструє портрети дослідників Південної Америки, чиї імена відображені в назвах географічних об'єктів. Потім називає ім'я дослідника, пропонує знайти на карті географічний об'єкт з аналогічною назвою (якщо він є) або розповісти про внесок цього дослідника у вивчення материка.

- 3. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів.**

Загально відомо, що найвища гора на планеті Джомолунгма. Однак через те, що Земля не ідеальна куля, то найдалі від центру планети ми можемо опинитись піднявшись на вершини Південноамериканських гір. Про них та інші особливості рельєфу материка, геологічної будови та закономірності поширення родовищ корисних копалин ми і розглянемо сьогодні на уроці. Усі ці три етапи, як правило розглядаються та аналізуються в названій послідовності, бо перебувають у певному зв'язку. Як ці зв'язки проявляються в Південній Америці? Які особливості геологічної будови, закономірності розміщення основних форм рельєфу та корисних копалин на материка? Знайти відповіді на ці питання – завдання цього уроку.

- 4. Вивчення нового матеріалу.**

Розповідь вчителя супроводжується використанням слайдів з ППЗ.

1) Будова земної кори. Геологічний розвиток материка.

Запитання:

1. У якій частині Південноамериканської літосферної плити розміщений материк. Яка частина Південної Америки лежить на краю літосферної плити?
2. Як пов'язані між собою тектонічні структури формами рельєфу та розміщенням родовищ корисних копалин?
3. Які форми рельєфу переважають в Африці та Австралії?

Завдання:

Користуючись картою будови земної кори, визначте основні тектонічні структури Південної Америки та орієнтовний вік їх формування.

2) Формування рельєфу.

Запитання і завдання:

1. У чому полягає основний зміст теорії про рух літосферних плит? Як, спираючись на положення цієї теорії, пояснити походження великих форм рельєфу?
2. За фізичною картою Південної Америки визначте назви основних форм рельєфу материка: рівнин (пласко гір'їв, низовин) та гір (з найвищою точкою).
3. Підпишіть на контурній карті основні форми рельєфу материка. Поясніть, з якими тектонічними структурами вони пов'язані.

3) Корисні копалини.

Завдання:

За картами атласу визначте основні закономірності розміщення корисних копалин материка.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Подорож рівнинами Південної Америки» (робота в групах)

Охарактеризуйте географічне положення та особливості рельєфу великих рівнин материка: Амазонської низовини, Лаплатської низовини, Орінокської низовини, Бразильського пласко гір'я, Гвіанського пласко гір'я. результати роботи занесіть до таблиці.

Експрес-тести з ППЗ.

Запитання.

1. Яка платформа лежить в основі материка Південна Америка? Які типи рівнин відповідають цій платформі?
2. Що стало причиною утворення гірської системи Анд на заході материка? Які процеси свідчать про продовження гороутворюючих процесів в Андах?
3. Що подібного і відмінного в рельєфі Африки, Австралії та Південної Америки?
4. На які корисні копалини багата Південна Америка? У чому полягають причини зосередження найбагатших родовищ кольорових металів в Андах?
5. Чим відрізняється рельєф східної та західної частин Південної Америки? Як це пов'язано з будовою земної кори материка?
6. Які спільні риси в складі розміщені корисних копалин Південної Америки та Африки? Чим вони пояснюються?

6. Підсумок уроку.

Заключне слово вчителя

Перегляд відеофільму «Гори та рівнини Південної Америки»

7. Домашнє завдання.

1. Опрацюйте відповідний параграф підручника
2. Позначте на контурній карті основні форми рельєфу Південної Америки, умовні позначки найбільших родовищ корисних копалин, назви вулканів.

Тема: *Клімат Південної Америки*

Мета: формувати систему знань про головні риси клімату Південної Америки, забезпечити розуміння дії основних кліматотвірних чинників, розміщення кліматичних поясів та областей, вдосконалювати вміння та навички характеризувати типи клімату материків; пояснювати особливості розподілу температур та опадів; удосконалювати практичні навички учнів працювати з кліматичними картами та кліматодіаграми, самостійно виявляти причинно-наслідкові зв'язки у процесі формування знань про клімат.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Обладнання: фізична та кліматична карти Південної Америки, атласи, підручники, контурні карти, кліматодіаграми, комп'ютер і ППЗ.

Хід уроку.

- 1. Організаційний момент.**
- 2. Актуалізація опорних знань і умінь учнів.**

Географічний диктант.

1. Бразильське плоскогір'я .
2. Амазонська низовина.
3. О. Вогняна Земля.
4. Карибське море.
5. Мис Кабу – Бранку.
6. Орінокська низовина.
7. Гора Аконкагуа.
8. Гвіанське плоскогір'я.
9. Протока Дрейка.
10. Ла-Платська низовина.
11. Мис Гальїнас.
12. Перуанська течія.

Бліц опитування.

1. Назвіть основні форми рельєфу Південної Америки.
2. Чим обумовлені особливості їхнього розміщення?
3. У чому причини різноманіття і багатства корисних копалин Південної Америки?
4. Що таке клімат?
5. Назвіть основні кліматотвірні чинники.
6. Зробіть попередні висновки про клімат Південної Америки, виходячи з її географічного положення.

3.Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

Вам уже відомо, що Африка – найжаркіший материк, Австралія – найсухіший, Антарктида – найхолодніший. Що вам більше до вподоби? Спека, чи прохолода? Дощ, або посуха? Ліс, чи пустеля? Обирайте, адже в Південній Америці все це є. У чому полягає особливість клімату Південної Америки? Щоб відповісти на це запитання, треба пригадати кліматотвірні чинники, а потім розглянути, як кожен з них діє на території Південної Америки. У цій роботі нам допоможуть кліматодіаграми та кліматичні карти атласу.

4.Вивчення нового матеріалу.

Розповідь вчителя супроводжується використанням слайдів з ППЗ.

1. Прояв головних кліматотвірних чинників.

Запитання:

1. Які особливості фізико-географічного положення Південної Америки найбільше впливають на формування її клімату?
2. Який вплив на формування клімату мають рівнини та гори?
3. Спробуйте пояснити, які кліматотвірні чинники визначають особливості Південної Америки як найвологішого материка світу.
4. Поміркуйте, чим можна пояснити більш різноманітний клімат материка порівняно з Африкою та Австралією.

Завдання:

За кліматичною картою та кліматодіаграмами Південної Америки визначте:

1. Температуру січня і липня в екваторіальних, тропічних і помірних широтах материка та кількість опадів, які випадають на рівнинах і на західному узбережжі вищезгаданих широт.
2. Напрямки пануючих вітрів.

2.Кліматичні пояси і типи клімату.

Завдання:

1. За картою «Кліматичні пояси та області Південної Америки» встановіть, які території охоплює кожен пояс.
2. За картами атласу визначте розміщення кліматичних поясів Південної Америки та складіть їх характеристику за планом, запропонованим в таблиці.

Кліматичний пояс	Температура		Опади та їх режим		Переважаючі вітри	
	влітку	взимку	влітку	взимку	влітку	взимку

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Експрес-тести з ППЗ.

Запитання.

1. Які частини материка Південна Америка отримують найбільшу кількість сонячної радіації? Із чим це пов'язано?
2. Чому для рівнинної частини материка не характерні значні температурні контрасти?
3. Чому Південна Америка є найвологішим материком землі? Чому пасати приносять у Південну Америку значно більше опадів, ніж в Африку та Австралію?
4. Чим відрізняється клімат Анд від клімату рівнинної частини материка? Яку роль відіграють Анди в розподілі атмосферних опадів на материку?
5. Чому в Південній Америці клімат не такий жаркий, як у Африці та Австралії?

Проблемне запитання:

Уявіть, що Анди знаходяться на сході материка. Як змінився б клімат Південної Америки?

6. Підсумок уроку.

Заключне слово вчителя.

7. Домашнє завдання.

1. Опрацюйте відповідний параграф з підручника.
2. Позначте на контурній карті кліматичні пояси Південної Америки.
3. Порівняйте клімат Південної Америки та Африки. Заповніть таблицю.

Показники для порівняння	Південна Америка	Африка	Спільні риси	Відмінні риси
Кліматичні пояси та області				
Переважаючі постійні вітри				
Сума середніх температур взимку і влітку				
Середня сума річних опадів на материку				

Випереджальне завдання (окремим учням):

Підготувати повідомлення про значні водні об'єкти Південної Америки на тему (за вибором): «Амазонка – найповноводніша річка на Землі», «Водоспад Анхель – найвищий водоспад світу», «Озеро Тітікака – найбільш високогірне озеро світу».

Тема: *Внутрішні води. Найбільші річкові системи.*

Мета: сформувані в учнів загальне уявлення про внутрішні води Південної Америки; ознайомити із загальними рисами вод суходолу материка, основними річковими системами; сприяти розумінню впливу клімату та рельєфу на формування та розподіл вод суходолу; вдосконалювати вміння та навички характеризувати найбільші річкові системи материка; вдосконалювати практичні навички під час роботи з географічною картою.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу

Обладнання: фізична карта Південної Америки, підручники, атласи, контурні карти, комп'ютер, ППЗ, відеоматеріали.

Хід уроку:

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань і умінь учнів.

Географічна розминка «Лови помилку»

Учитель або учень показує на карті географічні об'єкти та називає їх, іноді припускаючись помилок. Учні повинні виправити помилкове твердження.

Географічний крос

Закінчіть речення:

1. Південна Америка розташована в кліматичних поясах: екваторіальному,
2. Кількість опадів, що випадають на східному узбережжі, становить близько ...
3. Особливий тип клімату, що формується в Андах, називається ...
4. До внутрішніх вод материка належать: річки, ...
5. Найповноводніша річка земної кулі, що розташована в Південній Америці, називається ...

3.Мотивація навчальної і пізнавальної діяльності учнів.

Існує твердження «Водна мережа материка – це дзеркало його клімату і рельєфу». Чи згодні ви з ним? Сьогодні на уроці, вивчаючи внутрішні води Південної Америки, ви маєте нагоду підтвердити або спростувати це твердження.

Велична «цариця річок»,
Преславна річка Амазонка.
Ти радість, одночас ти й шок,
Одвічна людей ти загадка.
Ми радієм твоїй красоті,
Схиляємося диву «амазуно».
В рекордній твоїй глибині
Ми тонемо в хвилях бездумно.

4.Вивчення нового матеріалу.

Розповідь вчителя супроводжується слайдами з ППЗ.

1. Загальна характеристика внутрішніх вод Південної Америки.

Запитання:

1. Який вплив мають рельєф та клімат на перерозподіл вод суходолу на материках?
2. Що таке вододіл?

3. Як впливає клімат на живлення та режим річок?

Завдання:

1. За картами атласу та картосхемою в підручнику визначте, до басейнів яких океанів налужать річкові системи Південної Америки. Який із цих басейнів найбільший? Чому?
2. На яких територіях материка та з яких причин річкова сітка найгустіша?

2. Найбільші річкові системи.

Виступи учнів з повідомленнями.

Завдання:

1. За картами атласу знайдіть та назвіть найбільші річки материка Південна Америка.
2. На контурній карті підпишіть найбільші річки та водоспади Південної Америки.

Географічний міні-практикум (робота виконується за варіантами)

За картами атласу складіть коротку характеристику річок (Амазонка, Парана, Оріноко) за планом:

1. Місце витоку.
2. Місце гирла. Басейн океану.
3. Форма гирла (дельта, естуарій).
4. Характер течії (напрямок; гірський чи рівнинний в різних частинах течії; пороги та водоспади).
5. Найбільші притоки (праві, ліві)
6. Кліматичні пояси, що перетинає річка.
7. Живлення та режим річки.
8. Господарське значення.
9. Екологічні проблеми.

3. Озера.

4. Льодовики.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Експрес тести з ППЗ

Запитання:

1. Чим можна пояснити наявність густої річкової сітки у Південній Америці?
2. Чим пояснити, що переважна більшість великих річок материка належать до басейну Атлантичного океану?
3. Поясніть, чому на Парані та притоках Оріноко є великі водоспади, а на Амазонці вони відсутні?
4. Поміркуйте, які річки Африки є подібними за режимом та живленням до Амазонки, Парани, Оріноко. Чим це можна пояснити?
5. Назвіть усі відомі вам «рекорди» Амазонки, що вирізняють її серед інших річок світу.

6. Підсумок уроку.

Заключне слово вчителя.

Перегляд фільму «Річки Південної Америки».

7. Домашнє завдання.

Опрацювати відповідний параграф з підручника, позначити на контурній карті великі річки і озера Південної Америки.

Тема: *Природні зони Південної Америки. Висотна поясність в Андах*

Мета: ознайомити учнів із своєрідністю органічного світу Південної Америки; формувати знання про природну зональність та висотну поясність на материках, зміну природних комплексів людиною; забезпечити розуміння сучасних екологічних проблем Південної Америки; вдосконалити вміння та навички порівнювати набір та розміщення природних зон Південної Америки, Африки та Австралії; розвивати географічне мислення; виховувати бережне ставлення до природних багатств.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Обладнання: фізична карта Південної Америки, карта природних зон світу, ілюстративні (відео -) матеріали природи материка, окремих тварин та рослин, підручники, атласи, контурні карти, комп'ютер, ППЗ.

Хід уроку:

1. Організаційний момент.

2. Актуалізація опорних знань.

1. Окремим учням – робота з дидактичними картками.

2. *Інтелектуальна розминка.*

1. Яке живлення річок переважає в Південній Америці?

2. Назвіть найбільші річки Південної Америки.

3. До басейну якого океану відносяться більшість річок Південної Америки.

4. Яка річка є найповноводнішою у світі?

5. Що на Амазонці називають «гримлячою водою»? (припливні хвилі – амазуну)

6. Звідки бере початок річка Амазонка?

7. Куди впадає річка Парана?

8. На якій річці знаходиться найвищий водоспад світу? (Чурун)

9. Яке найбільше озеро Південної Америки?

10. Де багато лагунних озер та озер-стариць?

3. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності в учнів.

«...Це було воістину чарівне царство! Таку пишноту може змалювати лише найпалкіша фантазія. Густе гілляччя спліталось в нас над головою, утворюючи природне зелене склепіння, а крізь цей живий тунель струменіла прозора-зелена річка. Прекрасна само по собі, вона видавалася ще чудовішою від тих вигадливих виблисків, які скидали на неї пом'якшені зеленню яскраві промені сонця. Чиста, мов кришталь, нерухома, як дзеркало, зеленіюча біля берегів, як айсберг, водна гладінь виблискувала крізь різьблену арку листя, затягуючись брижами під ударами наших весел. Це був шлях гідний країни чудес, до якої він вів» (А. Конан Дойл. «Незвіданий світ»)

Ці дивні рядки відомий письменник-фантаст написав, користуючись записом у щоденнику англійського вченого Фосета про свою подорож до південноамериканських джунглів. Однак «країною чудес» заслужено можна назвати не тільки ліси Амазонії, але й сам материк Південна Америка. Давайте краще дізнаємося про дивовижну природу материка.

4. Вивчення нового матеріалу.

Розповідь вчителя супроводжується слайдами з ППЗ.

1. Особливості органічного світу.
2. Вологі екваторіальні ліси.
3. Савани і рідколісся.
4. Пампа.
5. Напівпустелі й пустелі.
6. Ліси помірною поясу.
7. Висотна поясність в Андах.
8. Природні країни.
9. Зміна природних комплексів людиною.

Запитання:

1. Як впливає ізоляваність материка на видовий склад рослин і тварин?
2. Від чого залежить зміна природних зон на рівнинах?
3. Які вам відомі природні зони Африки та Австралії?
4. Що таке ярусність у лісі?
5. Як змінюються природні комплекси в горах?

Завдання:

1. За допомогою карт атласу визначте назви та кількість природних зон Південної Америки.
2. Проаналізуйте закономірності їх розташування та порівняйте з природними зонами Африки та Австралії. Визначте спільні та відмінні риси.

5.Закріплення вивченого матеріалу.

Гра «Подорож природними зонами Південної Америки» (робота в групах)

Напишіть міні-твір про уявну подорож

1. Сельвою.
2. Саваною Північної півкулі.
3. Саваною Південної півкулі.
4. Пампою.
5. Горами Андами.

Пропонується учням відгадати кросворд.

1. Пустелі помірною поясу (патагонія)
2. Вітер, який дме з пампи (памперо)

3. Гризун з цінним хутром, який живе в
Андах (шиншила)

4. Тварина – санітар у саванах (броненосець)

				1	П																
2						Р															
						3	И														
						4	Р														
	5						О														
6							Д														
						7	Н														
	8						А														
							9														
							10														
							11														
							12														

4. Гірські луки в Андах (парамос)
5. Найдовша у світі змія (анаконда)
6. Екзотичний фрукт, батьківщина якого
Південна Америка (ананас)
7. Зона вологих екваторіальних лісів в
Південній Америці (сельва)

6. Підсумок уроку.

Заключне слово вчителя.

7. Домашнє завдання.

1. Опрацювати відповідний параграф з підручника.
2. Нанести на контурну карту природні зони Південної Америки.
3. Завдання для проведення дослідницького проекту. Підготуйте наукову статтю на тему «Сьогодення та майбутнє лісів Амазонії».

Тема: *Населення Південної Америки. Формування політичної карти материка.*

Мета: поглибити й систематизувати знання про освоєння території материка, походження і формування сучасного населення Південної Америки; формувати знання про особливості населення, його кількість, склад та розміщення; ознайомити з політичною картою Південної Америки; вдосконалити практичні вміння та навички характеризувати головні риси населення материка,

використовуючи тематичні карти атласу.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Обладнання: політична карта Південної Америки, атласи, підручники, комп'ютер, ППЗ.

Хід уроку.

1. Організаційний момент.

2. Актуалізація опорних знань і умінь учнів

1. Цифровий диктант з теми «Природні зони»
2. Робота з дидактичними картками.
3. Бліц опитування.

1. Пригадайте, представники яких країн брали участь у колонізації Південної Америки?
2. Які держави існували на території материка у стародавні часи?
3. Пригадайте, якими причинами обумовлене швидке зростання кількості населення Південної Америки?
4. Які частини материка Південна Америка, на ваш погляд мають найбільш сприятливі умови для життя людей?
5. Які галузі сільського господарства і промисловості, на ваш погляд, можуть розвиватися в країнах Південної Америки на основі її природних багатств?

3. Мотивація навчальної і пізнавальної діяльності учнів.

Якщо в Європі живуть європейці, в Африці – африканці, то, напевно, ви скажете, що в Південній Америці живуть південноамериканці. помиляєтесь! У Південній Америці мешкають латиноамериканці. Їх так назвали через те, що більшість населення розмовляє мовами, які походять від давньої латини: іспанською та португальською. На південноамериканському континенті проживає понад 300 млн. чоловік. Населення Південної Америки сформувалося внаслідок змішання корінного населення (індіанців) з переселенцями, що прибули сюди, передусім з Європи.

4. Вивчення нового матеріалу.

Розповідь вчителя супроводжується демонстрацією слайдів з ППЗ.

1. Історія заселення материка.
2. Корінне населення.
3. Розміщення населення.
4. Міське населення.
5. Формування політичної карти.

Запитання:

1. Як відбувалося заселення та освоєння Південної Америки після її відкриття Христофором Колумбом?
2. Представники яких рас нині живуть в Америці?
3. Які расові ознаки мають представники монголоїдної раси?

Завдання:

1. За картою атласу визначте, до яких мовних сімей і груп належать народи, що проживають на території Південної Америки.

2. За картою атласу густоти населення світу визначте райони найбільшої та найменшої густоти населення у Південній Америці. Поясніть чинники, що сприяли такому розміщенню.
3. Випишіть у зошит назви міст-мільйонерів Південної Америки.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Експрес-тести з ППЗ.

Завдання (робота в групах)

Складіть характеристику географічного положення однієї з країн Південної Америки за планом:

1. У якій частині материка розташована
2. Із якими державами межує
3. Якими морями (океанами) омивається
4. Приблизна протяжність із півночі на південь та із заходу на схід
5. Назва столиці, її географічні координати

Бліц опитування:

1. У чому полягають особливості расового і національного складу населення Південної Америки?
2. Якими причинами обумовлене швидке зростання кількості населення на материк? Які проблеми виникають у зв'язку з цим процесом?
3. Чому населення Південної Америки розміщується нерівномірно? Які райони континенту найбільш густо заселені? Якими причинами це обумовлено?
4. Які великі міста розташовані в Південній Америці? Що спільного в їхньому географічному положенні?
5. Скільки держав є на сучасній політичній карті Південної Америки? Які з них не мають виходу до моря? Які – найбільші за площею?

6. Підсумок уроку.

Приєм «П'ять речень»

Учні п'ятьма реченнями формулюють висновки уроку.

7. Домашнє завдання.

1. Опрацюйте відповідний параграф з підручника.
2. Позначте на контурній карті країни материка та їх столиці.
3. Випереджальне завдання.

Підготуйте презентацію однієї з основних держав Південної Америки у вигляді туристичного опису (виконується групами).

Тема: *Країни Південної Америки*

Мета: формувати знання про особливості географічного положення, природи, населення та господарства основних держав материка; вдосконалювати вміння та навички характеризувати основні держави материка, наводити приклади взаємозв'язків країн Південної Америки з Україною; розвивати творче, нестандартне мислення, уміння працювати з додатковою літературою.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: політична карта Південної Америки, ілюстративні (відео -) матеріали країн материка, атласи, ППЗ.

Хід уроку:

1. Організаційний момент.

2. Актуалізація опорних знань і вмінь учнів.

1. Гра «Вірю - не вірю»

1. Чи вірите ви в те, що в Південній Америці проживають представники переважно європейської раси.
2. Чи вірите ви в те, що в країнах Південної Америки значну частину населення складають люди похилого віку?
3. Чи вірите ви в те, що всі країни континенту належать до країн, що розвиваються?
4. Чи вірите ви в те, що населення південноамериканських країн характеризується високими темпами приросту?
5. Чи вірите ви в те, що більшість країн материка пройшли етапи колоніального розвитку?
6. Чи вірите ви в те, що в українських магазинах можна придбати товари південноамериканського виробництва?

Гра «Так – ні»

Учитель (або один із учнів) загадує назву однієї з країн Південної Америки. Учні повинні відгадати назву загаданої країни, ставлячи навідні питання, на які слід відповідати лише «так» або «ні».

3. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Незважаючи на віддаленість Південноамериканського континенту від України, нам добре відомий смак ароматної бразильської кави, а на ринках і магазинах часто можна побачити банани з Екватору, екзотичні фрукти з Чилі. В Аргентині та Бразилії проживає численна українська діаспора – близько 500 тис. осіб. Останніми роками в країни Південної Америки навідується багато українських туристів. Тож давайте більше дізнаємося про окремі країни материка.

4. Вивчення нового матеріалу.

Гра «Запрошуємо до мандрівки» (робота в групах)

Кожна група представляє свою країну у вигляді туристичного опису, демонструє підібрані ілюстрації (або відеоматеріали), презентації країн.

5. Закріплення вивченого матеріалу.

Завдання:**(продовження роботи в групах)**

1. Складіть по 3-4 запитання за текстом свого виступу. Виконавши завдання, учні обмінюються запитаннями між групами.
2. Використовуючи побачене та почуте на уроці, а також користуючись текстом параграфа та картами атласу охарактеризуйте країни Південної Америки (Бразилію та Аргентину). Результати занесіть до таблиці.

Назва країни	Географічне положення	Природні умови і ресурси	Населення	Господарство

3. Порівняйте Бразилію та Аргентину. Визначте спільні та відмінні риси.

Спільні риси	Відмінні риси

Тести по Південній Америці.**6. Підсумок уроку.**

Заключне слово вчителя.

Перегляд фільму «Країни Америки».

7. Домашнє завдання

1. опрацюйте відповідний параграф з підручника.

**Позакласна
робота
з географії**

Позакласна робота з географії

Одним із напрямів вивчення географії в школі є позакласна та позашкільна робота, до якої вчитель залучає учнів, що виявили зацікавленість предметом.

Позакласна робота дозволяє поширити і поглибити знання учнів, зміцнити набуті на уроках навички та вміння, розвинути творчі здібності дітей, їх різнобічні інтереси, сформувати самостійність, організувати практичну суспільно корисну діяльність, дозволити дітям.

Метою позакласної роботи є:

- Формування в учнів навичок самостійної творчої діяльності з географії у позаурочний час;
- Поглиблення та розширення знань, здобутих безпосередньо на уроках географії та інших природничих наук;
- Розвиток пізнавальних інтересів учнів, розширення їхнього світогляду, підвищення загальної культури;
- Виховання любові до рідного краю, бережливого ставлення до природи, всього навколишнього середовища;
- Зацікавлення учнів безпосередньою участю у збереженні, відновленні та примноженні багатств Батьківщини, їх охороні та раціональному використанні;
- Закладання основ фізичного та психічного здоров'я, загартовування учнів при поєднанні краєзнавчої роботи з туризмом.

При всій різноманітності методів, організаційних форм, напрямків, видів позакласної роботи з географії вона починається з вивчення рідного краю, його природи, історії, народних звичаїв, обрядів тощо. Використовується краєзнавчий принцип навчання, який дає змогу поєднати вивчення додаткового теоретичного матеріалу з практичною пошуковою та науково-дослідницькою діяльністю дітей, що значно розширює їхній світогляд, виховує громадянську позицію, привчає до копіткої творчої роботи.

Однією з форм позакласної роботи з географії – є туристичний гурток. Учні, які відвідують гурток, розширюють та поглиблюють свої знання, вміння та навички. Займаються пошуково-дослідницькою та природоохоронною діяльністю.

Туристська робота в загальноосвітній школі має забезпечувати орієнтацію школярів на майбутню професійну діяльність у галузі туризму й на отримання вищої професійної туристської освіти.

Гра «Останній герой»

Тема. Південна Америка.

Мета: закріпити та систематизувати знання учнів про материк Південна Америка, особливості його природи і географії; вдосконалювати вміння працювати з тематичними та контурними картами, атласами; розвивати пам'ять, творчі здібності учнів, творчу уяву, логічне мислення; активізувати пізнавальну та творчу діяльність; створювати умови для максимального напруження інтелектуальних можливостей; розвитку в учнів таких якостей, як цілеспрямованість, наполегливість, комунікативність, творчу фантазію, креативні здібності; виховувати інтерес до предмету географії.

Обладнання: фізична карта світу, карта «Південна Америка», атласи, відеоматеріали (ілюстрації, карти, завдання, кросворди), таблички з іменами учасника, апельсини, тотеми, свічки, призи.

Хід гри.

Під тиху, спокійну музику на екрані демонструються пейзажі Південної Америки.
У казках, бувало, старий стовп
Казав богатырям: Кораблі! Шикуйтеся до походу!
Підеш на право – згине кінь, Мрійництво! Жаго моя! Живи!
Наліво – згинеш сам, В океані рідного народу
А прямо – успіх жде тебе Відкривай духовні острови!
На всій твоїй путі...

Знання допоможуть нам тепер
Шлях правильний знайти.
Гей, нові Колумби й Магеллани,
Напнемо вітрила наших мрій!
Кличуть нас у мандри океани,
Бухту спокою облизує прибіій.
вогні,
Хто сказав, що все уже відкрито?
відкрите,-
Нащо ж ми народжені тоді?
Як нам помістити в наших мріях
Щирі сподівання молоді?

Геть із мулу якорі іржаві -
Нидіє на якорі душа!
Б'ються груди об вітри тужаві,
Каравела в мандри вируша.
Мріяти, шукати доки жити,
Шкварити байдужість на
А якщо відкрию вже
Друзі! Ви підкажете мені.
(В. Симоненко)

Ведучий. Доброго вечора, шановна аудиторія. Рада вас вітати на грі «Останній герой». Героями сьогоднішньої гри є учні 7 класу (11 учасників). Зустрічаємо героїв гри.

Під музику заходять учасники гри, виходять на сцену. (на екрані – символи географії).

1. Представлення учасників гри.

Конкурс « Візитка героїв».

Кожен учасник на протязі 2 хвилин представляє себе, свої успіхи, захоплення. Кожному герою запалюється свічка, яка збереже його в далеких мандрах.

2. Представлення журі.

Допоможе нам визначити «останнього героя» шановне журі. Журі надаватиме героям захисного тотема, який захищатиме учасника від голосування проти нього, але надаватиме йому право голосу.

Отож, для того, щоб відправитись в подорож, ми повинні обрати острів, на який полетимо. Тому кожен учасник повинен витягнути аркуш з назвою острова. Поміркувавши, він повинен сказати, де знаходиться цей острів і показати його на карті.

Пропонуються такі острови:

1. Робінзона Крузо.	7.Сан – Фелікс.
2. Галапагос.	8.Сан – Паулу.
3. Барбадос.	9.Сан – Амбросіо.
4. Кокос.	10.Фолклендські острови.
5. Вогняна Земля.	11.Південна Джорджія.
6. Вознесіння.	

Ведучий. Ми вирушаємо на острів Робінзона Крузо, який знаходиться біля берегів материка, який ми вивчили – Південна Америка. Тому і завдання нашої гри будуть пов'язані з даним материком. Але в літаку лише є 10 місць. Тому кожен має подумати і вибрати: якого гравця залишити на материку, хто, на його думку, не зможе витримати випробувань. У кожного гравця є табличка з ім'ям « зайвого учасника». «Зайвий» герой залишається поза грою та гасить свою свічку.

Конкурс «Острови» (10 учасників).

В конкурсі пропонується визначити координати даного острова. Тому учаснику, який найперше і правильно справився з завданням, надається захисний тотем. (Гравець, у якого захисний тотем, має право голосу, але проти нього ніхто не має права голосувати.)

Поки гравці визначають координати, у залі глядачі роблять свій вибір про те, хто, на їхню думку, стане «Останнім героєм». В кінці гри результати порівнюються.

Кожен учасник зачитує координати свого острова, журі перевіряє.

Голосування. Оголошення результатів. Гравець гасить свічку і покидає гру.

Конкурс «Брейн-ринг» (9 учасників).

В даному конкурсі захисний тотем отримає той учасник, який відповість на найбільшу кількість запитань.

1. Холодний штормовий вітер на півдні материка (памперо).

2. Трав`янисті стеги на південь від саван (пампа).
3. Вологе літо у субекваторіальному поясі (інверіо).
4. Нащадки від шлюбів європейців та індіанців (метиси).
5. Південноамериканський верблюд (лама).
6. Дерево Південної Америки, удвічі легше за корок (бальзове дерево).
7. Найбільший птах Південної Америки (кондор)
8. В якому лісі водяться 38 видів мавп, живуть деревні жаби, плазуни, лінивці, ягуар, анаконда? (Сельва).
9. Дерево з щільною деревиною, тоне у воді і не гниє (кебрачо).
10. Вологі екваторіальні ліси Південної Америки (сельва).
11. Дуже жарка зима у субекваторіальному поясі (верано).
12. Нащадки від шлюбів індіанців і негрів (самбо).
13. Каучукове дерево (гевея).
14. Природний комплекс з дерев та чагарників, що пристосувалися до життя в солоній воді на узбережжях (мангри).
15. Ліс, у якому налічується 40 тис.видів рослин (сельва).
16. Природна зона – батьківщина арахісу (кампос).
17. Чому дерева у вологих тропічних лісах не мають річних кілець? (Не буває зміни пір року).
18. Як називає місцеве населення хвилю амазуну? (Гримлива вода).
19. Савани Бразильського плоско гір`я (кампос).
20. Високогірні луки в Андах (парамос, висота 3000 – 4000м).
21. Яке живлення має більшість річок Південної Америки? (дощове)
22. Нащадки від шлюбів негрів та європейців (мулати).
23. З кори якого дерева виготовляють препарат для лікування малярії? (хінного дерева).
24. Мова, якою розмовляє населення найбільшої країни материка (португальська).
25. Найменша пташка в світі (колібри).
26. В якому лісі налічується 200 видів пальм? (Сельва).
27. Тварина – санітар Південної Америки (броненосець).

Журі підводить підсумок. Гравець. Який відповів на найбільшу кількість запитань, отримує тотем. Решта вибирає «зайвого гравця». Залишається вісім учасників.

Конкурс «Визначення географічних об'єктів» (8 учасників)

На моніторі висвітлюється контурна карта Південної Америки. Гравцям потрібно визначити географічні об'єкти, які позначені цифрами. Захисний тотем отримує учасник, який найперший і правильно справився з завданням.

За підсумками конкурсу обирають «зайвого». Голосування. Гаситься свічка. Вибуває один учасник.

Конкурс «Обідня перерва» (7 учасників)

Ми вже довго знаходимось на острові в Тихому океані. Тому вже дуже хочеться їсти та пити. На острові немає джерела прісної води, а в океані вода солоня. Але ось набігла хмара, пішов дощ. Ви з великими труднощами набрали дощової води та вирішили втамувати спрагу.

Учасникам роздають стакани з водою і трубочки для коктейлю. Тотем отримує той, хто першим вип'є воду.

Спрагу ви втамували. Але ще хочеться їсти. Тому пропонується з'їсти апельсин. Хто першим це зробить – отримує тотем. (тотем у даному конкурсі отримують два учасники) за підсумками конкурсу обирають «зайвого». Голосування. Залишається шість учасників.

Конкурс «Ерудит» (6 учасників)

За три хвилини написати якомога більше географічних назв по Південній Америці на задану букву.

Підсумок. Голосування. Вибуває один учасник.

Конкурс «Інтелектуальний» (5 учасників)

Учасникам пропонуються запитання, на які потрібно дати відповідь. Тотем отримує той учасник, який дасть найповнішу і правильну відповідь.

1. Плаваючи в Амазонці, крокодили час від часу повертаються на спину, а нільські крокодили цього не роблять. Чому? (амазонські крокодили повертаються на спину, рятуючись від піраньї, а в Нілі таких риб немає).
2. Під час сну в Центральній Америці європейці користуються тютюновим димом, а корінні мешканці попелом. Для чого? (для боротьби з комахами).
3. У південноамериканському льяносі під час засухи можна побачити табуни коней, які, витягнувши шії проти вітру, глибоко вдихають у себе повітря. Для чого? (щоб за його вологістю вгадати близькість місця, де є хоч трохи води).
4. В Південній Америці біля Анд тече невелика річка, але тільки вночі, а вдень пересихає. Чому? (удень завдяки сонцю тануть сніги, а вночі ця вода стікає).
5. Мешканці бразильського міста Пара, що розташоване в тропіках, визначають час не за сонцем, не за годинником. Як вони визначають час? (за дощем, який випадає через однакові проміжки часу).
6. Що мусить зробити мандрівник, ідучи американськими преріями, якщо його наздоганяє вогонь? При цьому слід враховувати, що втекти від вогню не можна ні

вперед, ні назад, ні вправо, ні вліво? (підпалити перед собою траву і рухатися за вогнем).

7. Коли експедиція Магеллана знаходилася біля берегів Америки і берегова лінія різко повернула на захід, Магеллан дав наказ зачерпнути води і витягти посудину з нею на борт. Для чого? (щоб переконатися, що вода солоня, тобто вдалося знайти протоку між Атлантичним та Тихим океанами).
8. У тому місці, де річка Оріноко впадає в океан, рівень води трохи вищий, ніж навколо. Чому? (прісна вода річки легша за морську і не зразу з нею змішується. Тобто утворюється своєрідна прісна річка з випуклою поверхнею в солоних берегах).
9. Чому іспанці сухий сезон у Південній Америці, який припадає на зимові місяці, називають літом, а сезон дощів, який припадає на літні місяці, називають зимою? (тому що американське літо було схоже на середземноморську зиму і навпаки).
10. На горах, висота яких перевищує 4800 м навіть на екваторі завжди лежить сніг. Але Південній Америці, у Чилі, є гора Льюльяльяко (висота 6723 м) не вкрита снігом. Чому? (тут зовсім незначна кількість опадів).
11. В Азії тигр і пантера, в Африці лев, леопард і гепард, а хто в Південній Америці? (ягуар і пума).
12. Як можна пов'язати державу в Південній Америці, архіпелаг, улоговину і жолоб? (у Південній Америці є держава Чилі, Чилійський архіпелаг, улоговина і жолоб).
13. Як можна об'єднати Південну Америку, течію, улоговину, плоскогір'я і платформу? (у Південній Америці є Бразильська течія, улоговина, плоскогір'я і платформа).
14. Як можна об'єднати найвищий водоспад, найдовший гірський ланцюг, найбільшу низовину і найбільший масив вічнозелених лісів? (усе це знаходиться у Південній Америці).
15. Чому в Бразильському кампосі деякі дерева мають дуже товсту кору? (для захисту від перегрівання і випаровування).

Журі підводить підсумки. Голосування. Один учасник залишає гру.

Відео – конкурс (4 учасники) (додаток 1;2)

Спочатку на екрані висвітлюється зображення річки або озера. Потім іде пояснення зображення. чим більше зачитано підказок – тим менші шанси на перемогу. (тотем отримує той, хто вгадає об'єкт з найменшою кількістю підказок.

Річка Амазонка.

1. «загадкова», «неповторна», «диво природи», «цариця річок».
2. Найширша і найглибша річка планети.
3. Найповноводніша річка світу.
4. Бере початок високо в Андах і впадає в Атлантичний океан.

Річка Парана.

1. Її назва означає «Велика річка»
2. Місцеві жителі називають її «Матір`ю моря»
3. Загальна довжина річки вдвічі перевищує протяжність Дніпра.
4. На ній знаходиться мальовничий водоспад (можливо найширший у світі – 4 км) Ігуасу.

Озеро Маракайбо.

1. Має тектонічне походження улоговини.
2. Найбільше за площею на материку.
3. Називають озером – лагуною.
4. З`єднається вузькою протокою з Карибським морем.

Озеро Тітікака.

1. В перекладі з мови інків означає «скеля з олова».
2. Хімічний склад води подібний до морської.
3. Тектонічна улоговина досягає максимальної глибини 304 м.
4. Найвисокогірніше озеро світу.

Підсумок журі. Голосування. Залишається три учасники.

Конкурс «кресворд» (3 учасники) (додаток 3)

Кожному учаснику пропонується розгадати кресворд. Хто перший це зробить – отримає тотем.

Кресворд «Кампос».

1. Вулкан, який індіанці назвали «сяюча гора», нагадує собою ідеальний трикутник. (Котопахі).
2. Природний комплекс з сукупності дерев та чагарників, що пристосувалися до життя в солоній воді на узбережжях (Мангри).
3. Найповноводніша річка планети (Амазонка)
4. Холодний і штормовий вітер на півдні материка (памперо).
5. Нашадки від шлюбів індіанців і негрів (самбо).
6. Холодна течія на заході материка (Перуанська).

Кресворд «Кондор»

1. Пустеля на західному узбережжі материка (Атакама).
2. Найвища вершина Анд (Аконкагуа).
3. Савани на півночі материка (льянос).
4. Ці гори перуанці називають «мідними» (Анди).
5. Найбільший птах Південної Америки (кондор).
6. Дерево з щільною деревиною, тоне у воді і не гине (кебрачо).

Кросворд «Гевея»

1. Водоспад на притоці річки Парана, висота 72 м (Ігуасу).
2. «Срібна країна» Південної Америки (Аргентина).
3. Природна зона – батьківщина какао, ананасу, хінного дерева (сельва).
4. Дерево, що в перекладі з іспанської означає «пліт», висушене вдвічі легше за корок (бальзове).
5. У цій країні Південної Америки використовують технічний спирт як паливо для двигунів автомобілів (Бразилія).

Підсумок журі. Голосування. Вибуває один учасник.

Конкурс «Картографічний» (2 учасники)

Ведучий читає питання, один гравець відповідає. Другий – показує названий об'єкт на карті. Потім вони міняються місцями. Кожен повинен назвати та показати по 5 географічних об'єктів.

1. Найбільша рівнина земної кулі (Амазонська)
2. Найвища вершина Анд (Аконкагуа)
3. Полюс сухості Південної Америки (Атакама)
4. Найбільший острів біля берегів Південної Америки (Вогняна земля)
5. Країна, названа на честь першовідкривача частини світу – Америки (Колумбія)
6. Найбільша країна Південної Америки (Бразилія)
7. Канал який роз'єднує Північну і Південну Америку (Панамський)
8. Найвищий водоспад світу (Анхель)
9. Найвисокогірніше озеро світу (Тітікака)
10. Найбільше озеро (Маракайбо)

Музична пауза.

Журі називає переможця і той одержує приз. Учасник, який переміг за підрахунками голосів із залу – отримує приз «глядацьких симпатій».

Загальний вихід учасників нагородження. Подяка за участь у грі.

Ми бажаєм вам завжди

Мрії в дійсність привести.

Й сонця промені хай зігрівають вас

І в легкий час, і в важкий час.

Бажаємо вам успіхів нових.

І кожному сміливості знайти

В наступнім році знов зустрітись

І далі, як Колумб піти.

Зустрінемось,напевно, ми не раз.

Щоб вітер мандрів в нас не згас.

Щоб зустрічали нас моря та океани,

А нас підтримали надійні капітани.

Звучить «Гімн географів»

ДОДАТОК 1

КРОСВОРД

1 К									
2	а								
	3	М							
4			П						
5				О					
6						С			

1			К						
	2		О						
	3			Н					
		4		Д					
		5			О				
			6			Р			

		1	Г						
	2			е					
	3				В				
4						е			
	5							Я	

Озера Південної Америки

Річки Південної Америки

**Презентація туристичного
гуртка ЗОШ № 11
ім.М.П.Бажана м.Умані**

**Керівник гуртка-
Терещенко
Тетяна Борисівна.**

Навчально-виховне значення туристсько-краєзнавчої роботи виявляється в активізації навчально-виховної роботи, спрямованої на підвищення прикладного значення шкільної географії

- Основною метою уроків туризму є**
- формування у школярів необхідних знань, умінь і навичок у всіх головних напрямках спортивно-туристської діяльності, підготовка їх до активної участі в туристських походах і змаганнях з туристсько-прикладних багатоборств**

Краєзнавство і туризм

- *Краєзнавча робота виховує любов до рідного краю, прищеплює інтерес до пізнання нового, формує практичні вміння та навички, сприяє фундаментальному вивченню природи, населення, господарства своєї місцевості, осмислення складних закономірностей розвитку природи та суспільства на місцевому матеріалі*

- *Шкільне краєзнавство – важливий фактор морального, трудового, естетичного, екологічного і фізичного виховання учнів, який сприяє патріотичному вихованню, розширює світогляд і розвиває пізнавальні інтереси учнів, залучає до творчої діяльності, формує практичні та інтелектуальні вміння, допомагає вибрати професію.*

- *Краєзнавство і туризм є могутнім засобом залучення підростаючого покоління до активної навчально-пізнавальної і суспільно-корисної роботи. Беручи участь у краєзнавчій роботі, оволодіваючи дослідницькими навичками, здійснюючи відкриття, краєзнавці поступово включаються у складні взаємовідносини зі світом природи і суспільства.*

Шляхами “Екологічної стежки”

- *У гуртку учні ознайомлюються з основними напрямками краєзнавчого вивчення природи: геологічною будовою, рельєфом, корисними копалинами місцевості, кліматичними і гідрологічними умовами, ґрунтовим покривом, рослинністю і тваринним світом. Водночас визначаються місцеві особливості довкілля, які потребують значної уваги краєзнавців, дослідження та охорони.*

Туристсько-краєзнавча експедиція “Краса і біль України”

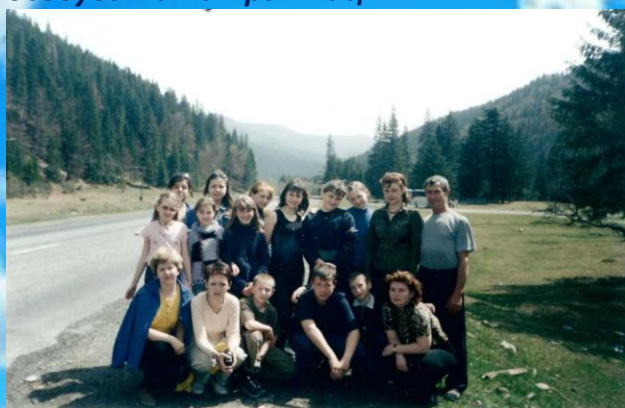
- **Метою експедиції є виховання в учнівській молоді засобами туризму і краєзнавства дбайливого ставлення до природи рідного краю та духовних надбань всіх націй української держави, розширення і поглиблення знань учасників експедиції з історії, народознавства, літератури і природничих дисциплін.**

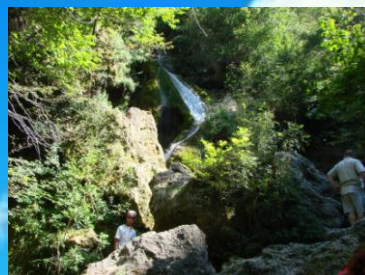
- **в навчально-туристських походах учні закріплюють і розширюють знання з біології, географії, історії, отримують також екологічне виховання й освіту, засвоюють основи забезпечення безпеки життєдіяльності людини в екстремальних умовах.**

- *подорожі й екскурсії допомагають розвитку в дітей спостережливості й інтересу до самостійних досліджень, виховують у них прагнення до постійного й безпосереднього вдосконалення своїх знань, уміння самостійно поповнювати їх і застосовувати на практиці.*

Вивчаємо Україну

Подорожуємо по Криму

Туристські змагання

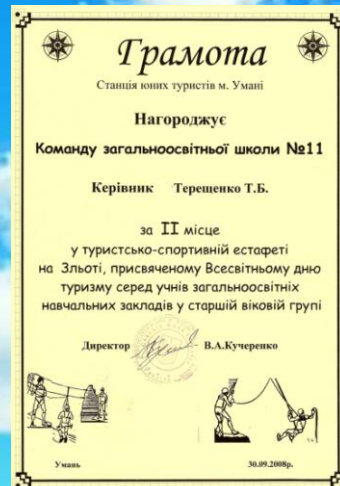
- **Мета змагань.**
- **збереження, відновлення та подальший розвиток, популяризація туризму та краєзнавства, як ефективного засобу всебічного розвитку особистості.**
- **Практичне пізнання нових форм масової туристсько-краєзнавчої роботи.**
- **Підвищення туристської майстерності учасників та безпеки проведення походів.**
- **Зміцнення дружніх стосунків між юними туристами.**

Змагання з техніки пішохідного туризму

Туристсько-спортивна естафета

Дистанція "Смуга перешкод"

етапи:

Паралельні мотузки;

Жердини;

Маятник;

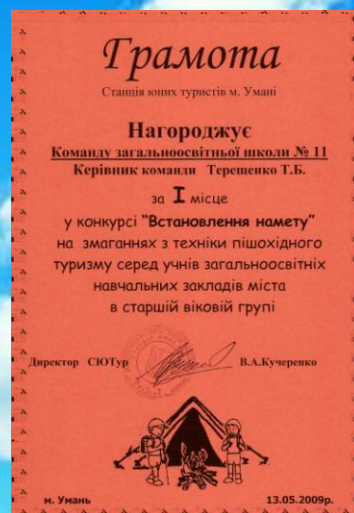
Горизонтальний маятник;

Перехресні мотузки;

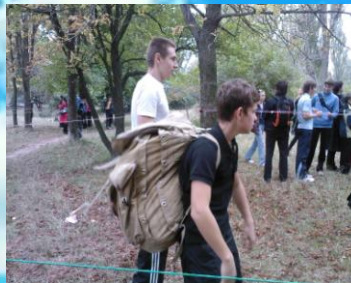
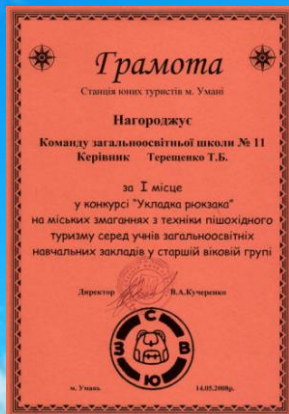
Переправа по мотузках

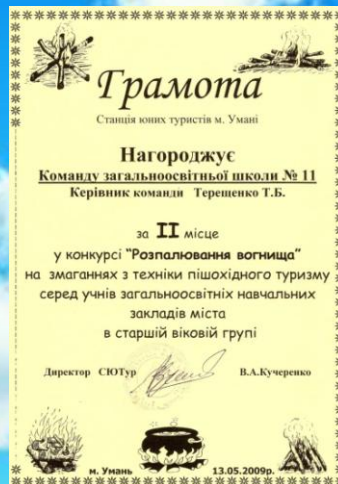
Конкурс "Встановлення намету"

Конкурс "Укладка рюкзака"

Конкурс "Розпалювання вогнища"

Змагання з топографії та орієнтування

- Змагання складаються з таких етапів:
- Таємниця топографічного знаку;
- Топографічний диктант;
- Пам'ять карти;
- Карта і вимірювання відстаней на ній;
- Біла карта;
- Володіння компасом та рух за азимутом;
- Орієнтування за місцевими ознаками.

Туристичний Зліт, присвячений Всесвітньому дню туризму

Туристичний Зліт, присвячений Всесвітньому дню туризму

Список використаної літератури

1. Державна національна програма “Освіта” Україна ХХ століття. – К.: Райдуга, 1994. – 64 с.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність»..- [Online]. Доступ
- 3.
4. [http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.htm\\$40-15](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.htm$40-15)
5. Баранов А. О возможности использования средств MS Office в обучении географии // География в школе. – 2003. - №7. – С.64-65.
6. Волобуєва Т.Б.Розвиток творчої компетентності школярів.-Х.:Вид.група «Основа»,2005.-112с
7. Ільїнський А.М. Використання інформаційних технологій на уроках географії // Географія. – 2004. - №23. – С.15-16.
8. Костиря К. Використання комп'ютерів з метою особистісно орієнтованого навчання на уроках географії // Рідна школа. – 2004. - №10. – С.28-31.
9. Корнеєв В. Комп'ютер і географія // Освіта. – 2003. - №12. – С.10-11.
10. Митрофанова Ю.В. Подготовка будущих учителей географии к использованию новых информационных технологий // География в школе. – 2004. - №6. – С.43-55.
11. Новенко Д.В. Новые информационные технологии в обучении // География в школе. – 2004. - №5. – С.47-51.
12. Ротаєнко П. Комп'ютер у навчанні географії // Краєзнавство. Географія. Туризм (Шкільний світ). – 2003. - №12. – С.7-9.
13. Шульгина О.В. Возможности и проблемы использования компьютерных технологий в преподавании географии // География в школе. – 2003. - №8. – С.45-49.
14. Юхимович О. Використання комп'ютерної техніки під час вивчення географії // Географія та основи економіки в школі. – 2003. - №5. – С.16-20.